

Scandinavian Boards

Jaarverslag 2022
Stichting Rotterdam Circusstad

INHOUDSOPGAVE

1. VOORWOORD	2
2. DOELSTELLINGEN & RESULTATEN	4
2.1 Centrale doelstelling	4
2.2 Reflectie	5
2.3 Successen en leermomenten	7
3. PRESENTATIE EN PUBLIEKSONTWIKKELING	8
3.1 State of the Art op Circusstad Festival	8
3.2 Groter dan het Schouwburgplein – Circusroutes	11
3.3 Zelf doen als onderdeel van de beleving	11
3.4 Verdieping en Fringe	12
4. TALENT EN MAKERSCHAP	13
4.1 Circunstruction	13
4.2 Coproducties	16
4.3 Dutch Circus Showcase	17
4.4 FPK Coronasteun pakket 5	18
5. SOCIAAL	19
5.1 Stadsparade	19
5.2 Pilot Blindentolk	19
6. MARKETING	20
4.1 Reflectie publieksambities	20
4.2 Ingezette strategie en middelen	21
4.3 Resultaten publieksonderzoek	23
7. ORGANISATIE & SAMENWERKING	24
7.1 Stichting Rotterdam Circusstad	24
7.2 Code Cultural Governance	25
7.3 Code Culturele Diversiteit & Inclusie	26
7.4 Bedrijfsvoering	26
7.5 Stakeholders en samenwerkingen	26
7.6 SWOT / Risico analyse	27
8. FINANCIËN	28
8.1 Toelichting op kosten en inkomsten	28
8.2 Financieel Resultaat	29
8.3 Accountant	29
9. ONDERTEKENING	30
BIJLAGEN	
FPK Model IIIF Prestaties	31
FPK Model IV F Speellijst	32
FPK Model Verantwoording Codes	33
WNT-verantwoording 2022	34

Stichting Rotterdam Circusstad (ANBI)

Eendrachtsweg 42
3012 LD Rotterdam
I. www.circusstad.nl

Dirk Evers, zakelijk leider
E. dirk@circusstad.nl
T. 010 - 240 91 44 / 06-1922 8621

KvK: 24471378
BTW: NL8212.31.911.B.01
IBAN: NL45 INGB 0007 7523 23

H1. VOORWOORD

Geachte lezer,

We konden het bijna niet geloven. Waren we in januari nog volop in de weer met Corona-scenario's en veiligheidsmaatregelen, half maart werd duidelijk dat we in mei toch écht een volwaardig Circusstad Festival konden organiseren. Na twee jaar op alternatieve programmering en noodgrepen, ging het festival in 2022 vol gas om zonder hekken, zonder afstandsbeperking en met een enorm enthousiasme van team, artiesten, partners en vrijwilligers het publiek een warm welkom te kunnen bieden. En met succes!

Deze eerste festivaleditie onder aanvoering van artistiek leider Menno van Dyke bood een omvangrijk en gevarieerd programma waarmee glansrijk invulling werd gegeven aan nieuwe ambities als het betrekken van nieuwe locaties met routeprojecten, de ontwikkeling van de eigen productiefunctie en het verbeteren van de publieksbeleving. Veel jonge makers konden op het festival eindelijk première geven aan hun nieuwe projecten.

Een hoogtepunt was wel de allereerste editie van het Circusstad Gala in het Nieuwe Luxor Theater, waarmee het festival een nieuwe sprong maakte in de profilering van het circus bij een breder publiek. Oud en nieuw publiek, traditioneel en vernieuwend circus kwamen samen in een onvergetelijke avond, waar het festival als klap op de vuurpijl de Oscar Carré Oeuvre Trofee van de Club van Circusvrienden in ontvangst mocht nemen uit handen van Karel de Rooij. De jury prees het festival omdat het invulling geeft aan haar motto: "Circus is er voor iedereen" en "de wijze waarop Circusstad mogelijkheden creëert voor de ontwikkeling van jonge artiesten en programmamakers."

Dat we circus voor iedereen toegankelijk maken bleek ook in het festivalhart op het Schouwburgplein, waar veel aandacht is besteed aan het creëren van een gastvrije, aangename festivalbeleving voor alle soorten bezoekers. 'Alsof je in een wam bad stapt' sprak een bezoeker: "Hier kan ik alles loslaten". We zagen zichtbaar de volle breedte van de Rotterdamse samenleving vertegenwoordigd, wat veel bezoekers als positief ervaaarden. Aangemoedigd door perfect festivalweer stroomde het publiek in grote getalen toe en bereikten we in totaal ruim 32.000 bezoekers. Het betaalde bereik over het gehele jaar steeg tot 8.085 personen, 25% meer dan in recordjaar 2019.

Die groei was mede te danken aan de ruime belangstelling van de media voor ons festival. Nationale en regionale kranten schreven ruimhartig over het festival, recenseerden vele voorstellingen, en schreven over inhoudelijke thema's als *Cirk'Able* over hoe je circusartiest kunt zijn ondanks een beperking; een onderwerp dat in meerdere voorstellingen en een talkshow werd uitgediept.

Steeds meer ontplooit de organisatie activiteiten naast het festival om te helpen de ontwikkeling van het circus en de belangstelling daarvoor te stimuleren. Zo maakt het talentprogramma Circunstruction sinds 2021 deel uit van de organisatie, waardoor de makerstrajecten aan kwaliteit en impact winnen. Er ontstaat een heus makershuis waarin we op verschillende niveaus met jonge makers samenwerken. We kijken ernaar uit de nieuwe creaties te presenteren op Circusstad Festival 2023.

Inspanningen op het sociale vlak kregen vooral vorm in de Stadsparade en het gastvrijheidsconcept van het festival, waarmee we daadwerkelijk een goede afspiegeling van Rotterdam weten te betrekken en onze rol als inclusief festival vormgeven. Het beoogde vervolg op de succesvolle pilot van het social circus project Circus Roffa! moest echter nog wachten. Als langlopend project naast de festivalactiviteiten vraagt dit om een andere, structurele energie. Bij de betrokken partners werd na Corona de aandacht eerst gericht op het terug opzetten van de kernactiviteiten. Voor volgend jaar is de ambitie om de sociale projecten meer binnen het festival te organiseren, zodat deze profiteren van de verhoogde energie en belangstelling rond de festivalperiode.

Ook in de samenwerking met het Nationale veld zijn nieuwe stappen gezet. Zo is na de gedwongen coronapauze de samenwerking binnen de CircusCoalitie weer opgepikt en worden nieuwe initiatieven voorbereid voor 2023/2024. Met projecten als **A Day at the Circus** en de **Great Catch tournee** langs Nederlandse theaters, vergroten we het enthousiasme voor circus onder theaters en publiek in heel Nederland zodat straks iedereen hiervan kan genieten. Met de organisatie van de Dutch Circus Showcase (in 2022 zowel live als deels online te bezoeken) is Circusstad Festival een belangrijke spreekbuis voor het Nederlandse veld naar de internationale sector.

Met een bestuursfunctie in Stichting Circuspunt helpen we het nationale circusveld te versterken. Circuspunt behartigt de belangen -en ontwikkeling- van zowel makers als presenterende instellingen, tent- en theatercircussen, amateurs en professionals. In 2022 werd bijvoorbeeld de nieuwe docententraining voor jeugdcircus ontwikkeld, waren er workshops deskundigheidsbevordering, en werd de BNG Bank Circusprijs uitgereikt aan Harvey Cobb.

Dit alles en meer kwam mede tot stand dankzij de enorme inzet van team, partners en financiers die in woord en daad hun bijdroegen aan de realisatie van Circusstad Festival 2022. Veel dank voor alle steun en vertrouwen om dit festival tot een succes te maken.

Graag tot ziens in 2023!

Het bestuur
Stichting Rotterdam Circusstad

TIP:

Kom voor het lezen weer terug in de festivalstemming met de: [After Movie - Circusstad Festival 2022](#)

2. DOELSTELLINGEN & RESULTATEN

2.1 CENTRALE DOELSTELLING

Missie

Rotterdam Circusstad laat je de magie van het nieuwe circus ervaren. Als hét jaarlijkse festival voor innovatief circustheater in Nederland dragen we bij aan de ontwikkeling van een sterke sector voor de productie en presentatie van circustheater. Vanuit de overtuiging dat circustheater een kwalitatieve bijdrage kan leveren aan de diversiteit en het publieksbereik van de podiumkunsten, willen wij:

- Het genre circustheater als innovatieve exponent van de podiumkunsten tot bloei brengen;
- De diversiteit en omvang van het publiek voor de kunst vergroten;
- De maatschappelijke kracht van circus benutten voor participatie en empowerment;
- Jong talent en nieuwe makers helpen zich professioneel te ontwikkelen.

Ambities

Voor de periode 2021-2024 is het beleid gericht op drie ontwikkelingen, die in gezamenlijkheid de missie helpen realiseren.

PLATFORM PRESENTATIE & PUBIEKSONTWIKKELING	PLATFORM TALENT & MAKERSCHAP	PLATFORM SOCIAL PRACTICE
BELEVEN	MAKEN	SOCIAAL
- Internationale State of the Art - Nieuwe Makers / NL Werk - Nieuwe vormen: routes - Verdieping & Fringe - Zelf doen - Stadsparade	- Dutch Circus Showcase - Nieuwe Makers Traject FPK - Coproducties - Circunstruction > Codarts Circus Arts - Jongste makers / KABAAL - Circus Jungle / Workshops > Circus Rotjeknor	- Circus Roffa! > Rotjeknor wijkclubs

Qua **festival en publieksbeleving** was de ambitie om na Corona weer een volwaardig festival te organiseren en het publiek een warm welkom te bieden. De eerste editie met nieuw artistiek leider Menno van Dyke werd verrijkt met het eerste Circusstad Gala. Met de focus op gastvrijheid en beleving wil het festival toegankelijker en aantrekkelijker worden voor alle publieksgroepen.

Qua **talent & makerschap** stond het jaar in het teken van de versterking van Circunstruction en het makershuis als onderdeel van de organisatie, gericht op ondersteuning van jonge circusmakers. We creëerden een podium voor vele talenten die zich tijdens Corona niet hadden kunnen profileren, en presenteerden nieuwe projecten, makers en coproducties aan het internationale netwerk.

Op **Sociaal** vlak is gekozen om eerst te focussen op de activiteiten binnen het festival in plaats van een vervolg op Circus Roffa! te organiseren dat zeer veel aandacht vraagt. De Stadsparade werd uitgebreid en groeide tot liefst 46 voorstellingen, waarmee we alle gebieden van Rotterdam betrokken. Ook organiseerden we een pilotproject door een voorstelling te voorzien van blindentolk.

2.2 REFLECTIE

Op verschillende manieren zijn belangrijke stappen gezet in het behalen van de missie. Het festival bereikte en inspireerde meer mensen dan ooit tevoren. Met spraakmakende projecten als het Circusstad Gala, circusroutes door de stad en tal van coproducties, bevestigde het festival haar rol als platform voor vernieuwend circus van het hoogste internationale niveau.

Door met de Stadsparade letterlijk alle stadsdelen aan te doen, legden we verbinding met een nog diverser publiek, dat vervolgens ook merkbaar op het festival af kwam. Ook de spong naar een meer nationale profilering in de media lijkt bevestigd.

Dankzij de integratie van Circunstruction konden we ons talentprogramma versterken en droegen we met vele opdrachten, coproducties en netwerkmeetings substantieel bij aan de ontwikkeling en versterking van het Nederlandse professionele circusveld.

Ook het jongste talent kreeg een podium. Traditiegetrouw kon het publiek in de Circus Jungle en in tal

van workshops hun eerste circuservaring opdoen. Voor ervaren jeugdcircusleden boden we een inspirerende vervolgstap met masterclasses en optredens. Tieners namen deel aan uitwisselingsproject Kabaal, dat dit jaar leden uit maar liefst drie landen in Rotterdam verenigde die na een driedaags workshoptraject glansrijk het buitenprogramma van het festival openden.

De ambitie om 'groter dan het plein' te worden met (route)programmering op bijzondere locaties in de stad kreeg invulling met twee geslaagde projecten: *Follow Me* van het Belgische Be-Flat dat een zeer geslaagd voorbeeld neerzette en volledig uitverkocht. En als tweede de coproductie *Passing By* van Knot on Hands, waarmee ook Nederlandse makers ervaring opdeden in locatie specifiek werken, met een parel van een voorstelling als resultaat.

Aan alles was voelbaar: Circusstad Festival is terug, en sterker dan ooit!

WELKOM

Circusstad Festival 2022 was onze eerste editie na de coronacrisis. Om mensen weer te activeren tot cultuurbezoek en een hiervoor veilige omgeving te creëren, zetten we in op een ferm 'Welkom', door:

Het gastvrijheidsconcept sterker door voeren in *alle* elementen van het festival.

In de afgelopen twee jaar heeft de organisatie intern diverse sessies georganiseerd waarin het thema gastvrijheid van alle kanten werd belicht. Dit mondde uit in een aanzienlijk aantal verbeterpunten voor zowel de programmering als productie en marketing, die we in 2022 doorvoerden in het festivalconcept.

Het terrein werd publieksvriendelijker, de indeling transparanter, gericht op het verzorgen van een fijn en drempelloos verblijf voor onze gasten. Grote informatiezuilen met relevante info werden geplaatst

op verschillende festivallocaties en de vrijwilligers werden uitvoerig gebriefd over inhoud, beoogde gastvrijheidsniveau en hun rol daarin. En hoewel op het gebied van kaartverkoop nog steeds een en ander voor verbetering vatbaar is, werd ook de customer journey online verbeterd. Vanuit de wens om meer inclusief te zijn werd één voorstelling verrijkt met een blindentolk van Stichting Komt dat Zien.

De festivalbeleving voor publiek verbeteren met *must see* ervaringen, nieuwe presentatievormen en andersoortige speelplekken.

Een belangrijke stap ter versterking van de beleving werd al gerealiseerd met terreininrichting en gastvrijheidsconcept. Aanvullend droeg een verbreding van het programma bij aan het verrijken van de festivalervaring. Daarmee kon -eindelijk- invulling worden gegeven aan de nieuwe ambities uit het cultuurplan 2021-2024, en meer!

Als eerste kennismaking met het circus speelden we in alle wijken van de stad Stadparade-voorstellingen op scholen en evenementen, waar een superdivers publiek kennis maakte met circustheater en het festival. Veel van hen zagen we later terug op het schouwburgplein, waar met een afgewogen mix van gratis aankeilers, staatacts en voorstellingen in tenten en zalen een fijne sfeer is neergezet waarin ieder een aantrekkelijk programma kon meemaken.

Het festival werd verrijkt met nieuwe locaties, routes en concepten en bood daarmee een avontuurlijker festivalbeleving. We programmeerden maar liefst vier zalen in De Doelen, organiseerden twee routeprojecten op locatie in de stad, speelden een voorstelling in Codarts Circus Arts op Katendrecht, en als klap op de vuurpijl lanceerden we met het eerste Circusstad Gala in het Nieuwe Luxor Theater, een nieuw hoogtepunt in de circusprogrammering van Nederland.

2.3 SUCCESSEN EN LEERMOMENTEN

Successen

- Een inhoudelijk sterk en vernieuwend programma onder regie van nieuwe artistiek leider Menno van Dyke.
- Programmastructuur werkte goed, nieuwe locaties zijn naar tevredenheid geïntegreerd.
- Het Circusstad Gala als groot nieuw project was een groot succes: de Oscar Carré Trofee een eervolle beloning voor ons werk om het veld tot bloei te brengen én voor de inspanning om in het festival de werelden van traditioneel en vernieuwend circus te verbinden.
- Met de succesvolle integratie van Circunstruction heeft het talent- en coproductieprogramma een stevige impuls gekregen in kwaliteit en omvang.
- Een kleine groei in publieksbereik ten opzichte van 2019, waarbij het aantal betaalde tickets met 15% toenam. De samenstelling van het publiek op het plein was zichtbaar divers en uit alle lagen van de bevolking.
- Het festivalterrein bood een warm bad aan bezoekers, de inspanningen om meer gastvrijheid uit te stralen werpen merkbaar hun vruchten af.
- Samenwerking en sfeer in het (deels vernieuwde) team waren zeer goed; dit werd door het publiek gevoeld door een gastvrij ontvangst.
- De Stadsparade is zeer goed ontvangen door partners en bezoekers, een belangrijk visitekaartje voor het circus bij het bredere publiek.
- Het showcaseconcept voor Nederlandse makers met speeddates en het online Conversation Starter-platform werkte zeer goed, daar gaan we op door.
- De kwaliteit en inhoud van het verdiepingsprogramma; met Circ'Able werd het onderwerp van circus beoefenen met een beperking op een sterke manier behandeld met publiek en makers.
- Het niveau van de coproducties en Nederlandse voorstellingen was zeer hoog; het veld ontwikkelt zich met rasse schreden.
- Het festival trok meer media aandacht dan ooit en versterkte daarmee het nationale profiel.

Wat kon beter

- Het festival omvatte veel voorstellingen en we hadden dus veel verhalen te vertellen aan het publiek. Sommige voorstellingen die dat wel verdienden kregen onvoldoende aandacht en raakten niet uitverkocht.
- De grotendeels nieuwe organisatie heeft moeite met het gebruik van CMS Yesplan waardoor dit nog onvoldoende profijt oplevert. Voor volgend jaar is een korte (opfris)cursus wenselijk.
- De Doelen was gastheer voor een stevig programma; dat kan beter ondersteund worden met aankleding en signing.

Leermomenten

- Uitnodigingen en nieuwsbrieven kwamen bij veel mensen in de spam-box terecht, waardoor belangrijke communicatie verloren ging.
- De interne workflow tussen afdelingen kan en moet beter gestroomlijnd.
- Verhouding uren / output komt onder druk te staan door sterke groei
- Voorstelling met blindentolk werd te laat bekend gemaakt en trok te weinig bezoekers uit de doelgroep. Dit moet eerder gepland en gecommuniceerd worden.
- Een workshop / flashmob voor volwassenen is geannuleerd vanwege te weinig belangstelling, vermoedelijk door de lange duur en de onbekendheid met workshops voor volwassenen.
- De kaartverkoop bij Grote zaal voorstellingen in de avond bleef achter bij de ambitie. Waar het algemene publiek en gezinnen de weg naar het festival goed vonden, is het theater en danspubliek dat we hier willen bereiken wel teruggevallen ten opzichte van 2019. Hier is werk aan de winkel.

3. PRESENTATIE EN PUBLIEKSONTWIKKELING

3.1 STATE OF THE ART OP CIRCUSSTAD FESTIVAL

“Overdonderend en ambitieus: Grandioos circusfeest in Rotterdam” zo kopte de vakpers (Circusmagazine De Piste) over het programma van Circusstad Festival 2022. Een programma dat zich kenmerkte door een grote diversiteit aan vormen en stijlen, passend bij de ambitie van artistiek leider Menno van Dyke om de volle breedte van het hedendaagse circus te laten zien.

Datzelfde gold voor de zeer succesvolle eerste editie van het **Circusstad Gala**. In 11 verschillende optredens lieten festival-artiesten en speciale gasten gedurende één avond zien dat al deze verschillende vormen ook heel goed samen in één programma kunnen gaan. Het talrijk naar het Nieuwe Luxor Theater gekomen publiek ondervond aan den lijve dat de magie van circus springlevend en van deze tijd is. Het programma was van hoge kwaliteit. Prijswinnende acts en prachtige fragmenten uit circustheater voorstellingen wisselden elkaar af. Met een grote rol voor alumni van de Nederlandse circusopleidingen, die hiermee lieten zien dat zij zich inmiddels kunnen meten met de internationale top.

Van de speciaal gecreëerde opening door kinderen van **jeugd circus Rotjeknor** ging het via, net afgestudeerd toptalent **Melody Nolan** (winnaar BNG Bank Circusprijs) en veelbelovend acrobaten-trio **Tête Bêche** tot aan **Tarek Rammo** en **Kami-Lynne de Bruin**. Deze laatsten behoren inmiddels tot de ervaren Nederlandse toptiesten die met hun ingetogen luchtacrobatiek onder meer bij Cirque du Soleil te zien waren. Daarmee werd de gehele keten van talentontwikkeling binnen het circusveld in beeld gebracht. Het Circusstad Gala zocht ook naar verbinding tussen klassiek en modern. Zo kreeg de Italiaanse circustelg **Selyna Bogino** de zaal plat met haar voetjongleerkunst van wereldklasse.

Tot de internationale hoogtepunten behoorden verder het schitterende stuk *Tangram* van de Berlijnse meesterjongleur **Stefan Sing** en danseres **Cristiana Casadio**, een fragment uit het aangrijpende *a2mètres* van **Jesse Huygh** en **Rocio Garrote** en publiekslieveling **Captain Frodo** uit Noorwegen die met zijn komische optredens als “incredible rubberman” en gevatte teksten de rode draad vormde gedurende de avond.

De bejubelde slotact maakte de cirkel van de avond rond. Nederlander **Jarno Polhuis** begon als kind bij een jeugd circus en na een opleiding aan de circusscholen in Rotterdam en Stockholm behoort hij nu tot de beste acrobaten in zijn discipline: de Bascule (springplank). Samen met 6 collega's vormt hij de groep **Scandinavian Boards**. In een bijzondere choreografie van drie parallel opgestelde bascules ontvouwt zich een niet eerder gezien acrobatisch schouwspel van pirouettes en (drievoudige) salto's. Op speciaal verzoek van Circusstad Festival was de groep voor het eerst in Nederland te zien. Eén week repetitie ter plekke was nodig om het optreden opnieuw in te studeren. De circusopleiding in Tilburg ACaPA was bereid gevonden om hun trainingsruimte ter beschikking te stellen. De dag na het Gala waren de Scandinavian Boards als grote verrassing en cadeautje aan de stad ook te zien in de gratis toegankelijke Arena op het Schouwburgplein.

Captain Frodo

Voor aanvang en na afloop waren de foyers van het theater volop in feeststemming met rode loper, fringe acts en live muziek. De presentatie en regie van het Gala lagen in handen van artistiek leider Menno van Dyke

Het moge duidelijk zijn dat Circusstad Festival met dit gala iets teweeg heeft gebracht in het nationale en internationale circuslandschap. “*Circusgala in Rotterdam is een prachtige etalage voor modern circustheater*” en “*Rotterdam is nu definitief circus hoofdstad van Nederland*” schreef Patrick van den Hanenberg in de Theaterkrant. Een andere recensent noemde het gala “*de climax van de recente Nederlandse circushistorie*”.

Het Circusstad Gala stond dit jaar centraal tussen 25 andere grote en kleine producties in de theaters, tenten en openlucht locaties van het festival. Dit state of the art programma omvatte onder meer:

- Stefan Sing / Critical Mess (DE/INT) – *Dodai (NL Première)*
- Cirk La Putyka – *Runners (NL Première)*
- Compania de Circo EIA – *Nuye (NL Première)*
- Captain Frodo's Family Freakshow (NO/NL) (*Wereldpremière*)
- Said Mouhssine (MAR) – *TAROO (NL Première)*
- Jesse Huygh (BE/AR) – *a 2 mètres*
- Michael Zandl, Kolja Huneck, David Eisele (NL-based) – *Sawdust Symphony*
- 15ft 6 – *League and Legend*
- Scandinavian Boards

Het beroemde Catalaanse gezelschap **Compañia de Circo EIA** bespeelde 5 dagen lang de grote Chapiteau-tent op het Schouwburgplein, die voor de gelegenheid tot black box was omgebouwd. De Volkskrant gaf *NUYE* in haar recensie 4 sterren. De indrukwekkende theatrale voorstelling bevatte dan ook sterke en vindingrijke acrobatiek en trok dagelijks meer publiek.

Dat laatste gold zeker ook voor **Captain Frodo's Family Freakshow**. Een in opdracht van het festival gemaakte korte familievoorstelling die aan de andere kant van het plein, in de nostalgisch aandoende Opticum tent, tot 3 keer per dag plaats vond. Zwaardslikken, haarhangen en verdraaide ledematen bleken in combinatie met de humor van Frodo en uitgekiende regie vonden een absolute hit bij zowel volwassenen als kinderen. Vanaf dag 1 was iedere voorstelling nagenoeg uitverkocht en meer dan een enkeling ging twee of drie keer kijken. Maandenlang was deze productie, in Corona tijd, grotendeels via Zoom meetings, minutieus voorbereid. Pas drie dagen voor de première ontmoette de ervaren rasartiest en regisseur Captain Frodo zijn medespelers, Codarts en ACaPA alumni Lisa Chudalla en Melinda Meijs, in levende lijve. Hoe dit trio in korte tijd uitgroeide tot een hecht team was ontroerend om te zien en droeg zeker bij aan het grote succes van dit zeer geslaagde experiment.

Voor velen was de voorstelling *Sawdust Symphony* van het collectief **Michael Zandl, David Eisele en Kolja Huneck** in samenwerking met KORZO een hoogtepunt binnen de programmering. Deze bijna niet te beschrijven houtbewerkingsshow moet je gezien hebben. Vliegende hamers, dansende spijkers, draaiende machines en de geur van zaagsel, gecombineerd met een flinke dosis absurditeit. Door de sterke dramaturgie absoluut één van de beste voorstellingen die alumni van de Nederlandse circus opleidingen hebben gemaakt en waarvan we nog veel zullen horen. Deze voorstelling speelde in de Kleine Zaal van Theater Rotterdam.

Collectief Michael Zandl,
David Eisele en Kolja

Cirk La Putyka

De Grote Zaal van Theater Rotterdam werd bespeeld door Critical Mess op donderdagavond en Cirk La Putyka op zaterdag en zondag. **Critical Mess** is het nieuwe gezelschap van jongleur Stefan Sing en *Dodai* de naam van het eerste groepsstuk dat uitblinkt in choreografie en improvisatie. Kampend met het wegvallen van één van de 7 spelers vanwege een corona besmetting had de voorstelling hier en daar moeite de spanningsboog vast te houden. Maar van liefhebbers kon het experimentele werk desondanks rekenen op veel waardering. Op het Schouwburgplein en Stationsplein gaf Critical Mess tevens pop-up optredens.

Ook over *Runners* van **Cirk La Putyka** uit Praag waren de meningen na afloop enigszins verdeeld. Was het wel genoeg circus wat er over de grote podium brede loopband voorbij kwam? Het dansen, rennen, fietsen en springen op de aanstekelijke live muziek, het absoluut vernieuwende gebruik van een Cyr wheel op de loopband en de epische slotscène waarin de artiesten het opnemen tegen de steeds sneller gaande machine zorgden in ieder geval wel voor een prachtige voorstelling. Op zondag namen de artiesten na afloop een deel van het publiek mee om samen een rondje te rennen.

Een hoogtepunt voor velen was het eerder genoemde *a2mètres*. Na het Circusstad Gala speelden **Jesse Huygh en Rocio Garrote** hun volledige voorstelling op zaterdag en zondag in de Willem Burgerhal van De Doelen. Jesse is acrobaat en heeft taaislijmziekte, een genetische longaandoening. De Theaterkrant schreef: "*De makers laten zien hoe een fysieke beperking verdieping kan geven aan de traditionele vorm van circuskunst*". De voorstelling was dan ook aanleiding voor een aansluitend ronde tafel gesprek met verschillende artiesten met een beperking.

Op meerdere plekken in de stad en op het Schouwburgplein kon je Said Mouhssine uit Marokko tegen komen. Deze acrobaat begint zijn optreden incognito gekleed als vuilnisman met een grote afvalcontainer. Naadloos gaat hij op in het straatbeeld. "Taroo" noemt hij zijn voorstelling, die een hommage wil zijn aan al die mensen die onze steden schoonhouden. Said wist als geen ander contact te maken met zijn publiek en zijn optreden paste perfect in de stedelijke context van Rotterdam.

3.2 GROTER DAN HET SCHOUWBURGPLEIN - CIRCUSROUTES

- Be Flat (Be) – *Follow Me* (NL Première)
- Knot on Hands (NL) – *Passing By* (wereldpremière)

Met de circusroutes werd een groter deel van de stad Rotterdam zichtbaar betrokken bij het festival en kreeg de term circusstad een nog letterlijkere weerklank.

Het Belgische gezelschap **Be Flat** nam met *Follow me* bezoekers mee op een wandeling door het maritiem district. Met veel gevoel voor humor en een tikkeltje brutaal betrokken de twee Freerunners het publiek en toevallige voorbijgangers actief bij hun voorstelling. De gasten klommen overal in en zelfs het havenwater bleef niet onbespeeld. Na de slotscène met de slagwerker van de band Convoi Exceptional is het publiek niet meer te houden; de voorstelling was dan ook alle 5 dagen uitverkocht!

De tweede route -*Passing by*- aan de voet van de Erasmusbrug had een meer ingetogen sfeer. Het jonge makers trio **Knot on Hands**, alumni van Codarts en winnaars van de BNG Bank Circusprijs 2019, zorgden voor prachtige beelden met de Rotterdamse skyline als achtergrond. Ook zij betrokken de aanwezige infrastructuur als kades, trappen, muren en het dak van restaurant “Prachtig” inventief in hun acrobatiek. Deze co-productie van Circusstad vormde voor het gezelschap een eerste kennismaking met site-specific werk. Een week later stond de voorstelling op coproducerend CIRKL festival in Leuven in een totaal andere setting, maar even sterk. Bewijs dat Knot on Hands het site-specific werken in een stadse omgeving inmiddels onder de knie heeft.

Be Flat

3.3 ZELF DOEN ALS ONDERDEEL VAN DE BELEVING

Jungle / workshops (ontdekken en leren)

In de Circus Jungle op het Schouwburgplein werd dagelijks 5 of meer instap-workshops georganiseerd in tal van circusdisciplines. Ook nu weer was dit een geliefd onderdeel waar door zeer veel mensen gebruik van werd gemaakt. Het is mooi om te zien hoe allerlei ouders en kinderen samen de verschillende onderdelen uitproberen, van hula hoop tot jongleren en zelfs luchtwerk. De voortdurende actie draagt tevens bij aan de sfeer en uitstraling op het plein.

Jongste makers (leren en excelleren)

We organiseerden een uitgebreid programma voor de jongste makers, de toplaag van de jeugdcircusleden. Dit bestond uit een workshop die werd gegeven door de artiesten van Trenina, een meeting met andere artiesten/ jeugdcircuskinderen en het bezoek aan een voorstelling.

Kabaal (leren en excelleren)

Tientallen leden van diverse Nederlandse en buitenlandse jeugdcircussen komen samen in één energieke voorstelling op het Schouwburgplein. Deze voorstelling is het slotstuk van een driedaagse uitwisseling, waarin de jongeren workshops kregen van professionals, van elkaar leerden, samen creëerden en vooral heel veel plezier beleefden!

“Leuk dat kinderen van elk niveau bij circus Rotjeknor mee konden doen. Wel aardige gratis shows en onder de indruk van Nuye.” – bezoeker Circusstad Festival 2022

3.4 VERDIEPING & FRINGE

- Workshop analysing Circus with Franziska Trapp
- Masterclass jongleren door Stefan Sing in Circusstudio
- 8 voor- en nagesprekken bij voorstellingen
- Circ’Able, speciaal programma rond circusartiesten met een beperking
- Fringe: Live Muziek

Als verdiepingsprogramma was in samenwerking met Circuspunt **Franziska Trapp** uitgenodigd om gezamenlijk met de deelnemers door middel van haar feedbackmethode Reading Circus een drietal voorstellingen te analyseren. Deze methode is ontwikkeld in het kader van het onderzoeksproject Zirkus | Wissenschaft aan de Universiteit van Münster in samenwerking met hedendaagse circusartiesten. De nadruk ligt daarbij op de verstrengeling van lichamelijke praktijk en cultureel discours, dat kan worden beschouwd als een specifiek kenmerk van hedendaagse circusvoorstellingen. Tijdens deze workshop hebben de 7 deelnemers *Passing by* van Knot on hands, *Harbinger Road* van Hendrik van Maele en *Nuye* van Circo Eia geanalyseerd.

Onder de noemer **Circ’Able** organiseerden we een verdiepingsprogramma over omgaan met beperkingen in het professionele circusveld. Sprekers waren Jesse Huygh & Rocio Garrote (ADM), Maartje Bonarius (Tall Tales Company), Arlette Hanson (Komt het Zien!), Molly Saudek (circusartiest), Sonja Parmentier (danseres en activist). Het programma heeft veel impact gemaakt, veel mensen waren na afloop onder de indruk en hebben ons bedankt voor de fijne middag. Komende jaren willen we dit onderdeel verder ontwikkelen.

Voor de nagesprekken zoeken we altijd naar interessante combinaties. Zo was architect Hedwig van der Linden moderator bij het nagesprek van *Sinking Sideways* en leidde filosoof/theatermaker Woedy Hagenau het gesprek bij de voorstelling *13 Harbinger Road* van Hendrik van Maele.

De gepresenteerde **muziekacts** waren OKKIO, Koffie, Eva Sur Seine, BRUUT!, Convoi Exceptional en de Stokers.

4. TALENT EN MAKERSCHAP

4.1 CIRCUNSTRUCTION

Circunstruction is het talentprogramma van Circusstad Festival waarin alumni van Codarts Circus Arts en ACAPA de kans krijgen om het concept voor hun eerste voorstelling als maker te ontwikkelen. Het project voorziet in drie weken residentietijd, de kans om te werken met artistiek adviseurs of 'external eyes' en een steeds steviger workshop programma, gericht op artistiek ondernemerschap. Na 9 jaar op projectbasis, is Circunstruction sinds 2021 opgenomen in de Rotterdam Circusstad familie.

Met de komst van Circunstruction is de organisatie verrijkt met een gespecialiseerde medewerker voor de begeleiding van jonge talenten. Een meerwaarde die ook ten goede komt aan de andere coproducties. Zo zijn de workshops ook opengesteld voor de gezelschappen die in de andere coproducties en is een stap gezet in de professionalisering van de begeleiding.

Versterking van het programma

Als onderdeel van Rotterdam Circusstad, is Circunstruction dit jaar gegroeid van een fijne plek waar artiesten hun eerste stappen kunnen zetten, naar een organisatie die hét verschil kan maken. Dankzij fair-pay vergoedingen konden de artiesten zich volledig op hun artistiek onderzoek richten. Daarnaast hebben wij extra workshops georganiseerd waarin de artiesten leerden wat, naast een goede inspiratie, belangrijk is voor het slagen van een voorstelling.

Door in de workshops bij elkaar te komen en elkaar feedback te geven tijdens de openbare showings ontstaat een teamgevoel. Dit wordt als steun ervaren, deze makers zijn voor het eerst bezig om een project zelfstandig te trekken. Het terugkoppelen met de andere artiesten versterkt hun motivatie en helpt problemen te relativeren en op te lossen.

- **Branding (Tanja Ruiter)**
Hoe onderscheid ik mij als artiest van anderen? Hoe je eigen voorstelling goed te beschrijven en onder aandacht te brengen bij programmeurs en publiek?
- **Social Media (Lotte Eppings)**
Hoe gaan wij samen een social-media campagne voor de voorstelling in het Maaspodium opzetten?
- **Dramaturgie (Rodia Vomvolou)**
Ieder project is in een Dasarts Feedback sessie besproken, hiervoor waren voor het eerst ook 'gewone' bezoekers uitgenodigd, wat voor beiden interessante leermomenten opleverde.
- **Lichtworkshop (Edwin van Steenberg)**
Het maken van een lichtplan en een dag besteden om gemeenschappelijk lampen te hangen en te focussen en op deze manier inzicht krijgen in lichtontwerp en hoe het beste met de technici van het te bespelen theater te communiceren.
- **Conceptontwikkeling (Jördis Cordua)**
Van idee tot concept: definiëren van een doelstelling/thema, het ontwikkelen van een werkmethode en het kiezen van een artistiek adviseur.
- **Begroting en financiële issues (Dirk Evers)**
Hoe maak ik een begroting, wat is financieel nodig om een voorstelling naar het theater te brengen?
- **Funding (Daniek Cappetijn)**
Hoe schrijf je een goede subsidieaanvraag, hoe formuleer ik mijn visie en missie. Een stappenplan om een goede subsidieaanvraag te schrijven.

CIRCUNSTRUCTION11 – September t/m November 2022

Van september t/m november 2022 vond Circunstruction11 plaats, met als slotakkoord de eindpresentatie tijdens de circus driedaagse in het Maas theater.

Voor Circunstruction 11 hebben zich 17 projecten aangemeld, een recordaantal. Dat is deels te danken aan de betere financiële mogelijkheden die Circunstruction sinds de samenwerking met Circusstad Festival aan de artiesten kan bieden. Uit de 17 projecten zijn 4 projecten met 6 deelnemers geselecteerd. Op 18 november hebben wij voor een uitverkochte zaal 3 voorstellingen aan een enthousiast publiek gepresenteerd. Het vierde project wordt in het voorjaar van 2023 gecreëerd. De werken van deze makers worden getoond op Circusstad Festival 2023.

Harvey Cobb - Pink boots and an alcoholic sock puppet

Harvey Cobb is een soort komiek, een soort jongleur en bijna een artiest. Als publiek weet je nooit precies wat je kunt verwachten, behalve een berg onzin en verwarring. Met *Pink boots and an alcoholic sock puppet* begint Harvey aan zijn eerste avondvullende voorstelling. Zijn kenmerkende mix van dwaze stand-Up, oprechtheid en een overvloed aan roze rubberlaarzen zal je laten lachen, huilen en je afvragen of alles vreselijk fout gaat of precies volgens plan. Harvey Cobb heeft niet alleen de BNG Bank Circusprijs 2022 gewonnen maar is ook als bijzonder talent opgepakt voor de Great Catch 2024 (tournee van een triple bil van jong circusmakerstalent door Nederland).

Harvey Cobb

Susanna x Luna - *Amalgamate*

Susanna Paavola en Luna Hallenga maken een voorstelling waarin muziek en circus gelijkwaardig aan elkaar zijn. Samen vullen ze de ruimte met bewegingen van Susanna's cyrwieltje en de geluiden van Luna's viool. Hun nieuwsgierigheid naar hoe deze twee disciplines kunnen samenvloeien is de basis voor hun eerste creatie. Susanna en Luna spreken niet dezelfde theatertaal, maar proberen toch met elkaar in contact te komen. Hoe nauw kunnen een viool en een cyrwieltje samenwerken? *Amalgamate* is een aangrijpende, speelse en opbeurende voorstelling over de manieren waarop we ons verbinden.

Lily&Janick – Kaleiding

Lily Schlinker en Janick Kremer combineren acrobatische partner-circustechnieken met dans. Kaleiding speelt met licht, reflecties en nieuwe perspectieven op partneracrobatiek.

Met een lange spiegel die op de vloer ligt, ontstaan hypnotiserende beelden - alsof je een alledaagse situatie door een caleidoscoop bekijkt. Deze vervormde werkelijkheid nodigt uit tot een vertraagde en magische wereld waar omhoog omlaag is en omlaag omhoog.

Lil & Janick

Presentatie Circunstruction 2021 op Circusstad Festival 2022

Tijdens Circusstad Festival in mei 2022 werd het werk getoond van Circunstruction10 uit het najaar 2021. **Natalie Miles** vond na haar deelname aan Circunstruction 2021 in KORZO een residentieplek en kreeg de mogelijkheid om bij Cirquemia te performen. Mede hierdoor kon zij haar voorstelling *Figment* naar een hoger niveau tillen. Haar voorstelling gaat naast het gebruik van het geluid van de cyr wheel over de nabijheid en participatie van het publiek. Het publiek zit dan ook met haar op het podium tijdens de voorstelling. Omdat haar voorstelling ook over de ervaring van geluid gaat wenst zij haar voorstelling toegankelijk te maken voor blinden.

De andere twee Circunstruction projecten van 2021 waren tijdens Circusstad Festival 2022 aan langdurige contracten gebonden en konden dan ook niet optreden.

Natalie Miles

4.2 (CO-)PRODUCTIES

Veel makers hadden door Corona hun projecten nog slechts spaarzaam kunnen presenteren. Trots bood Circusstad Festival 2022 hen een podium. Het festival vertoonde dit jaar een extra groot aantal producties van eigen bodem. Veel van hen participeerden ook in de Dutch Circus Showcase.

Coproducties Circusstad Festival

- Knot on Hands – Passing By (wereldpremière)	Route
- Captain Frodo's Family Freakshow (wereldpremière)	Festivalproductie
- YaKi Acrobatics – Yes you, no me (wereldpremière)	Stadsparade 2022
- Tête Bêche – 3+1 (wereldpremière)	Stadsparade 2022
- Rangpang Circus – Mikmak	Stadsparade 2021
- Trenina - <i>Moi-ra-i</i>	Circunstruction 2020
- Natalie Miles – Figment	Circunstruction 2021
- Dutch Circus Showcase	

Coproducties met presentatie buiten festivalperiode

- Tall Tales Company: A Clockwork Orange (@TR)	Nieuwe Makers traject
- Harvey Cobb – Pink Boots	Circunstruction @ Maas
- ly&Janick – Kaleiding	Circunstruction @ Maas
- Susanna x Luna - <i>Amalgamate</i>	Circunstruction @ Maas
- Fenja - Circunstruction 2022	Creatie in 2023

Andere op het festival gepresenteerde nieuwe makers van eigen bodem:

- Tall Tales Company (NL) – *Small Tales: On the Move* (wereldpremière)
- Jessica Hellmuth – *Corpomorphologistics*
- Cal Courtney en Charlie Hession – *what we make it*
- MoJo Project – *Eclipse*
- Sinking Sideways – *Cécile*
- Panama Pictures – *Into thin air* (wereldpremière)
- TENT/Hendrik van Maele – *13 Harbinger Road* (avant-première)
- Codarts C4 & Codarts C2

Hendrik van Maele, maker bij TENT liet zijn werk *13 Harbinger Road* in avant-première gaan op Circusstad Festival. Dit minimalistische stuk viel helaas niet bij iedereen in de smaak, wat wederom tot discussies leidde over wat circus is of mag zijn. Het NRC kon de aanzet wel waarderen en schreef "**het geheel voelt pril, maar maakt nieuwsgierig naar meer**".

Dezelfde krant schreef in haar recensie "**Het hedendaags circustheater op dit festival gaat dan ook een stap verder dan spectaculair jongleer, stapel- of slingerwerk**". Dat het festival zelf ook haar grenzen opzocht bleek uit het programmeren van enkele voorstellingen die duidelijk op een volwassen publiek gericht waren. In de speciale avondprogrammering op zaterdag was de eenmalige **Late Night-editie van Captain Frodo's freakshow** een daverend succes. In een tot aan de nok toe gevuld Opticum gingen de drie artiesten met naalden en nietjes en thema's als seksualiteit een stapje verder dan in de familie vriendelijke versie van deze voorstelling. Een blijver was de humor.

De Kleine Zaal van Theater Rotterdam werd op zondag ook nog gebruikt voor een kindermatinee door **Company Trenina**. *Moi-ra-i* is een fantasierijke voorstelling gemaakt door wederom drie Codarts alumni (Circunstruction 2020). De drie vrouwen spelen met Cyr wheel, luchtring en Chinese mast in een tot de verbeelding sprekend decor. Na afloop hebben de kinderen uit het publiek de mogelijkheid dit decor zelf te verkennen, waarvan ruimschoots gebruik werd gemaakt.

In de Arena op het Schouwburgplein speelden diverse Nederlandse voorstellingen waaronder de twee nieuwe Stadsparade coproducties. Rein de Kok van **Rangpang Circus** mocht de geslaagde Stadsparade van 2021 *Mikmak* nu ook op het grote festival laten zien. En het Rotterdamse **Tall Tales Company** ging in première met *On the Move*. Handstand artieste Melody Nolan treft hierin B-boy Stefan Seedorf.

Ook partner **Codarts Circus Arts** was onderdeel van deze editie met de groepsvoorstelling van C2 in de Fenix loods en met try-outs van de C4 eindexamen-acts in Theater Rotterdam en de Arena. Van **ACAPA** Tilburg waren 4e jaars studenten **Company Heïn** in de Arena te zien met een work-in-progress.

Corproductie Stadsparade: Tête Bêche en YaKi

Twee gezelschappen kregen de kans een nieuwe openluchtvoorstelling uit te werken. Circusstad Festival voorzag in een maand creatietijd en een maand uitvoeringen in de Stadsparade. Hierbij zijn zij ondersteund door het team van Circusstad. Nieuw dit jaar was een extra feedback moment met genodigden en dramaturge Rodia Vomvolou; wat zeer positief is ontvangen. Bijzonder belangrijk voor de makers waren de speelbeurten op scholen als onderdeel van de Stadsparade. Spelen voor een publiek wat niet aan de codes van het theater gewend is vraagt veel van een circusartiest. Beide voorstellingen hebben zich in deze periode goed kunnen ontwikkelen, de artiesten zijn sterker in hun performativiteit geworden en maken meer contact met hun publiek.

Zo heeft **Tête Bêche** met *3+1* een voorstelling gemaakt waar het gebruik van de diabolo centraal staat. De drie hand to hand acrobaten (Marieke Tijssen, Wilko Schütz en David Mupanda) zijn constant bezig om met de diabolo te jongleren terwijl zij door de ruimtes springen die zij met elkaar en de touwtjes van het diabolo creëren. Zeer spannend voor het publiek om het weg van de diabolo te volgen. De voorstelling eindigt 3 man hoog, steeds weer spectaculair om te zien.

Tête Bêche

In contrast hiermee staat **YaKi** die met *Yes you, no me* een voorstelling heeft gemaakt waar de relatie van de twee artiesten centraal staat. Eerst lijkt het dat Kira voor alles ondersteuning nodig heeft van Yahel, maar als hij deze weigert draaien de rollen om. Bovendien bevat de voorstelling mooie hand to hand en handstand techniek. Noemenswaardig is dat Kira Rabenstein het traject heeft doorgezet nadat haar partner Solomon in december 2021 uitviel wegens een burn-out. Binnen twee weken had zij een nieuwe partner: Yahel Ritter. De naam van de company is dus ook mee veranderd van SoKi (Solomon-Kira) naar YaKi (Yahel-Kira). Voor Hand to Hand acrobatie is tijd nodig om vertrouwen op te bouwen en de lichamen en timing aan elkaar te wennen. Knap dus dat dit in korte tijd is gelukt.

4.3 DUTCH CIRCUS SHOWCASE

Met een deels vernieuwd concept kon de Dutch Circus Showcase dit jaar zowel live als online plaatsvinden. Met de showcase brengen we (internationale) programmeurs en andere professionals in contact met aanstormende en gevestigde circusmakers en artiesten in het Nederlandse circusveld. Voor de, op het festival aanwezige, professionals hadden we een tweedaags programma samengesteld, bestaande uit een “speeddate-sessie” met vertegenwoordigers van de diverse gezelschappen en een route langs een selectie voorstellingen en works in progress van Nederlandse bodem. De grote hoeveelheid en kwaliteit aan Nederlands werk op deze festival editie werd alom geroemd. Maar in ons enthousiasme hadden we de route voor de programmeurs met maar liefst elf voorstellingen misschien iets te vol geboekt. De “speeddates” vielen zowel bij artiesten als programmeurs goed in de smaak.

Nederlandse gezelschappen en programmeurs die niet op het festival vertegenwoordigd waren konden met elkaar in contact komen op ons online platform van Conversation Starter. Ook deze nieuwe variant op de online showcase van afgelopen jaren bleek een succes en krijgt ook dit jaar een vervolg.

4.4 FPK CORONASTEUN PAKKET 5

In april 2022 -kort voor de uitvoering van Circusstad Festival- ontving de organisatie de beschikking van het Fonds Podiumkunsten voor een aanvullende ondersteuning in het kader van het vijfde steunpakket *ondersteuning culturele en creatieve sector COVID-19*. Specifiek verzoek daarbij was om het bedrag in te zetten voor het op peil houden van de werkgelegenheid in de sector door personeel in dienst te houden en opdrachten aan zelfstandigen te verlenen. Aangezien dit bericht zeer kort voor aanvang van het festival kwam, kon dit niet meer in de context van het festival worden besteed, maar werd het in de periode daarna ingezet.

De (extra) financiële steun heeft ons in staat gesteld jonge makers, artiesten en medewerkers te ondersteunen met speelbeurten, opdrachten, coproducties en werk voor toekomstige activiteiten en creaties. Daarmee hebben we een sterk netwerk van makers, medewerkers blijvend kunnen betrekken en van werk voorzien, wat in komende editie(s) haar vruchten af gaat werpen in de vorm van nieuwe creaties en publiekspresentaties. Het bedrag werd als volgt ingezet:

Preproductie Tall Tales – Square 10.

Tall Tales Company Company rondde in 2021 haar meerjarige Nieuwe Makerstraject af onder de vleugels van Circusstad Festival. Door de investeren in de coproductie van Square 10 stellen we het gezelschap in staat zich te blijven ontwikkelen en -in aanloop naar haar tienjarig jubileum- een speciaal project te ontwikkelen dat gepresenteerd wordt op Circusstad Festival 2023.

Preproductie Ralph Öllinger – Eerbetoon aan de Bal

Co-productie bijdrage ter voorbereiding op de creatie van een voorstelling specifiek voor senioren in verzorgingshuizen die in de Stadsparade van Circusstad Festival 2023 in première zal gaan.

Preproductie Shenanigans Coproductie

Co-productie bijdrage aan dit veelbelovende startende gezelschap dat met vele partners haar eerste voorstelling creëert. Op Circusstad Festival 2023 zal het project als work-in-progress te zien zijn.

Preproductie Great Catch Coproductie

In 2022 zijn de voorbereidingen gestart voor de Great Catch2 tournee in samenwerking met de CircusCoalitie. Doel is om met een kleine zaal voorstelling met nieuw talent meer theaters te stimuleren circus te programmeren en zo het speelveld voor talent te verbreden. Circusstad Festival nam een voortrekkersrol in de organisatie en kon door deze steun ook een financiële bijdrage doen.

Uren Organisatie

Hoofd Marketing Gilles de Sitter zwaaide af na afloop van het festival, maar nam in de overbruggingsperiode naar de nieuwe hoofd marketing diverse taken waar. Overwerk dat fair pay vergoed is.

Extra Optredens

Dankzij het steunpakket konden we Tarek Rammo en Harvey Cobb extra betaalde optredens aanbieden bij gelegenheden van onze partners Theater Rotterdam en het Maritiem Museum.

Circunstruction Aanvulling tot Fair Pay deelnemers

Circunstruction is voor een bedrag van € 30.000,- gefinancierd in het Cultuurplan 2021-2024, het bedrag waarvoor het daarvoor projectmatig werd gerealiseerd. Echter, om het project met voldoende kwaliteit en met fair pay voor de inzet van de jonge professionele artiesten te organiseren is een bedrag nodig van € 50.000,-. Dit werd in 2022 mede mogelijk door aanvulling vanuit het steunpakket.

5. Sociaal

Op Sociaal vlak is gekozen om eerst te focussen op de activiteiten binnen het festival in plaats van een vervolg op Circus Roffa! te organiseren dat een zeer lange spanningsboog vraagt, waarin de partners na Corona nog niet in konden voorzien. De stadsparade werd uitgebreid tot liefst 46 voorstellingen, waarmee we alle gebieden van Rotterdam betrokken. Ook organiseerden we een pilotproject door een voorstelling te voorzien van blindentolk. Voor volgend jaar is de ambitie om de sociale projecten meer binnen het festival te organiseren, zodat deze profiteren van de verhoogde energie en belangstelling rond de festivalperiode.

5.1 STADSPARADE

Vanuit de ambitie om alle Rotterdammers een waardevolle live circuservaring te bieden, wordt de Stadsparade verder uitgebreid naar alle gebieden. Dit jaar hebben we met de Stadsparade veel nieuwe scholen en plekken aangedaan, waarbij we warm werden verwelkomd en een ontzettend leuke voorstelling hebben kunnen geven. We werkten hiervoor samen met een poule van artiesten / gezelschappen: Tête Bêche, YaKi, Duo NoNonsense, Tall Tales Company en RangPang. In totaal hebben we 49 voorstellingen neergezet, verspreid over heel de stad met een bereik van ruim 12.210 mensen.

Over het algemeen werden de voorstellingen goed ontvangen: veel kinderen, leraren en ouders waren enthousiast. Bij sommige scholen bleven de kinderen onrustig tijdens de voorstelling, maar dit mocht de pret niet drukken. Een verbeterpunt voor de volgende editie is om de kinderen tijdens de warm-up van de artiesten ook al op een bepaalde manier te betrekken.

5.2 PILOT BLINDENTOLK

Nieuw was de samenwerking met Stichting Komt het zien om een voorstelling in het festival toegankelijk te maken voor blinden en slechtzienden door deze te voorzien van een blindentolk. Mensen krijgen dan via een koptelefoon een uitgebreid verslag van de gebeurtenissen op het podium, vergelijkbaar van het luisteren naar een voetbalwedstrijd op de radio. Door de verslaglegger goed voor te bereiden en strategisch te plaatsen kan dit goed worden gecombineerd met algemeen publiek. Als pilot werd dit jaar één uitvoering van de voorstelling NUYE met een blindentolk uitgevoerd.

Doordat dit pas laat in het proces definitief kon worden vastgelegd, zijn we er slechts beperkt in geslaagd om de doelgroepen van mensen met een visuele beperking te bereiken. Toch waren de reacties van de aanwezige gasten positief. Een volgende keer zullen we dit direct vanaf het begin 'mee-organiseren' zodat het ook goed ingebed wordt in de communicatie van het festival.

6. MARKETING

Voor een impressie van het festival en de aftermovie, bekijk: <https://vimeo.com/circusstad>

6.1 REFLECTIE PUBLIEKSAMBITIES

Marketing doelen, zoals opgeschreven in het projectplan:

- a) **Groei in publieksbereik:** lichte groei naar 32.000 bezoekers (30.792 bezoekers in 2019).
- b) **Meer verkochte kaarten:** Van 6.420 in 2019 naar 8.000 in 2022.
- c) **Groei in nationaal bereik:** Focus op kaartkopend publiek uit Rotterdam + 50km.
- d) **Verbreding van de publiekssamenstelling:** groei in aandeel 'light en medium users' van 48% in 2018 tot 52% in 2022.
- e) **Verbetering van de festivalbeleving** voor publiek door extra te investeren in het gastvrijheidsconcept van het festival.

Realisatie van de beoogde resultaten:

- a) **Gerealiseerd:** De elfde editie van Circusstad Festival was een groot succes. Met een recordaantal bezoekers van 32.327 gaat de negende editie de boeken in als best bezochte festival sinds de oprichting.
- b) **Gerealiseerd:** Met een betaald bereik van 7.363 tijdens Circusstad Festival en 8.085 met alle activiteiten samen, is de organisatie goed op koers om alsnog toe te groeien naar de meerjarige ambitie. We zagen een toename van 20% ten opzichte van recordjaar 2019.
- c) **Gerealiseerd:** De veelvuldige aandacht die het festival kreeg in de nationale media heeft de nationale profilering versterkt. Dit is deels terug te zien in ons publiek: 1/3 van de bezoekers van Circusstad Festival 2022 kwam van buiten regio Rotterdam. Onder het kaartkopend publiek trok met name het Circusstad Gala bezoeker van heinde en verre.
- d) **Gerealiseerd:** De samenstelling van het publiek op het plein was zichtbaar divers en uit alle lagen van de bevolking. Ook met de Stadsparade, die plaats vond in alle uithoeken van de stad, hebben we een zeer divers publiek bereikt dat grotendeels bestaat uit light en medium users.

- e) **Gerealiseerd:** Onze inspanningen om meer gastvrijheid uit te stralen en een toegankelijk festivalterrein te creëren werpen merkbaar hun vruchten af. Het publiek waardeerde de aankleding en inrichting festival (44% gaf aan dat dit één van de belangrijkste redenen was om naar het festival te komen).

Toch valt er op dit punt nog een en ander te winnen. Het programma bij partnertheaters De Doelen en Theater Rotterdam was goed en soms van duizelingwekkend hoog niveau. Maar er lijkt toch een afstand te bestaan tussen de omgelegen theaters en het festivalterrein. Dat is jammer. Ook na de avondvoorstellingen in Theater Rotterdam weten bezoekers mondjesmaat de weg terug te vinden naar het gezellige festivalterrein, waar vaak nog leuke randprogrammering te zien is (acts, muziek, terras).

6.2 INGEZETTE STRATEGIE EN MIDDELEN

Voor het publiek was alle reden om te komen. Hoogtepunt en uithangbord van het festival was het allereerste Circusstad Gala in het Nieuwe Luxor en de vaste dagelijkse programmering in het Opticum op het Schouwburgplein. De gratis programmering op het plein werkte als bindmiddel. Heldere programmalijnen maakte het makkelijk kiezen tussen de talrijke voorstellingen makkelijk en logisch.

Vormgeving, concept en campagne

Het concept van illustrator Caroline Ellerbeck vormt de basis van de campagne van Circusstad Festival. De tekeningen dienen als basis voor alle printuitingen (posters, flyers en programmaboekje), animatiefilmpjes, informatiezuilen, banieren, blokkenschema's et cetera. Voor de editie van 2022 is gekozen voor drie nieuwe illustraties, waarvan een speciaal gemaakt voor de aparte marketingcampagne van het allereerste Circusstad Gala in het Nieuwe Luxor Theater.

Het campagnebeeld was dit jaar veelvuldig zichtbaar in het straatbeeld. Zo hingen er in aanloop naar en tijdens het festival in regio Rotterdam posters (A2 en A0-driehoeksborden), werden flyers verspreid (A5 oplage 7.000 stuks), hingen er banieren (o.a. Boompjes, Schouwburgplein en Hofplein).

Advertenties en radiospots

Dit jaar is er (traditioneel) geadverteerd in UITkrant (in de april en mei editie) met een algemene advertentie en een gala-advertentie en stond het Circusstad Gala op de backcover van De Piste.

Vanaf 25 april t/m 8 mei heeft RTV Rijnmond in een frequentie van 151 een radiospot uitgezonden. De spots zijn ruim 2,7 miljoen keer gehoord, door 255.000 verschillende luisteraars. Er kan gesproken worden over een effectieve radiocampagne die heeft bijgedragen in de naamsbekendheid van het festival. De spot was kwalitatief beter dan die uit voorgaande jaren. De boodschap was helder, vrolijk en uitnodigend. Dit jaar is de spot ingesproken door een professionele stemacteur.

Contentmarketing & Sociale media

Vanaf de start van de kaartverkoop loopt er continu een social media campagne op de achtergrond. Die meet web bezoeken uit via de Facebook-Pixel die geïnstalleerd staat op de website en laat aan bezoekers gerichte advertenties zien. De resultaten vielen in de eerste weken van de campagne tegen. Men was blijkbaar nog niet bezig met Circusstad Festival/cultuurbezoek. Pas in de laatste week voor het festival ondersteunde de online campagne ook echt de fysieke campagne en kon kaartverkoop ook echt als resultaat van de advertenties worden ingeboekt.

Het Circusstad Gala was een voorstelling die het best presteerde op de geruchten en publicaties rondom de het event; deze was talk-of-the-town. Met relatief weinig marketinginspanning en -budget was het Circusstad Gala de best verkochte voorstelling binnen het festival.

“We hebben ontzettend genoten van de sfeer, de opzet, het weer en de fantastische show van captain Frodo! We vonden het geweldig! Een applaus voor deze mooie, talentvolle mensen

👏👏 – bezoeker Circusstad Festival 2022

Website & ticketing

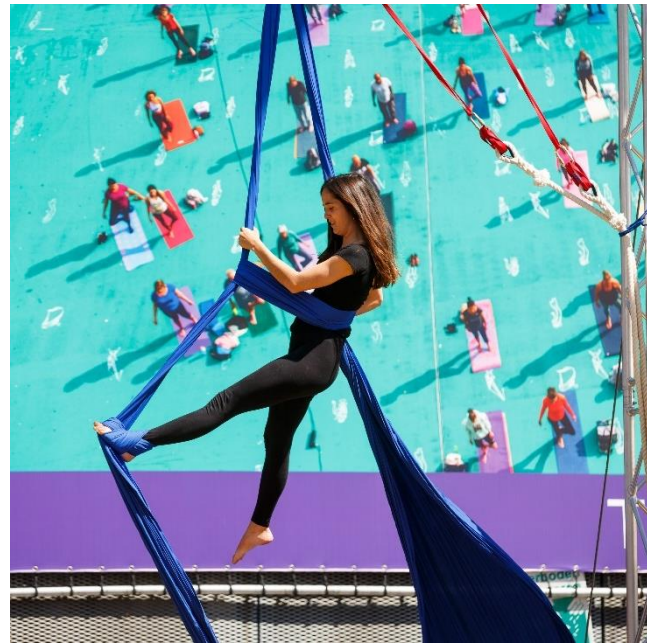
De huidige website van Circusstad Festival voldoet niet meer door de veelomvattendheid van het festival. Volgend jaar zal deze dan ook compleet vernieuwd worden.

Circusstad Festival verkoopt doorgaans ongeplaceerde plaatsten aan het publiek. Ook de zalen in Theater Rotterdam en De Doelen zijn ongeplaceerd. Problematisch en tijdrovend was het placenten van de bezoekers van het Circusstad Gala. Door een fout in het programma Active Tickets zijn de verschillende vakken niet geprint op de tickets waardoor er grote verwarring ontstond bij het publiek. De publieksbegeleiders van het Nieuwe Luxor Theater hebben het prima opgelost, maar een uitgebreide test van het ticketsysteem voorafgaand aan een nieuw event op een nieuwe onbekende venue is een must.

Ook moet er voor de komende editie kritisch gekeken worden naar de implementatie van Active Tickets in de nieuwe website. Het kopen van tickets moet veel makkelijker in z'n werk gaan. Er moet ook aandacht zijn voor nieuwe investeringen in het systeem als de aanschaf van de genodigdenmodule, waarbij het voor genodigden veel makkelijker is om een vrijkaartje te innen en te bewaren binnen de online-omgeving van het account.

Free publicity

De geoliede PR-machine van Helmut de Hoogh heeft Circusstad Festival 2022 vele publicaties opgeleverd, variërend van landelijke dagbladen (Volkskrant, AD, NRC, FD), lokale huis-aan-huis bladen en magazines (Havenloods, UITagenda) tot nationale en internationale vakbladen (De Piste, Circusmagazine). Zo waren de voorstelling en nagesprek over circus met een beperking goed voor een exclusieve pagina in de Volkskrant en een interview van een uur op Radio 1. De Volkskrant beschouwde voor (4 sterren voor NUYE), NRC deed een nabeschuwing over het hele festival. Ook de Theaterkrant publiceerde veel voor én achteraf. Het Financieel Dagblad richtte zich op de routevoorstellingen en de architectonische kracht daarvan. Vakblad Piste deed voor- en nabeschuwingen.

Bezoeker Circus Jungle

Ook verschillende radioprogramma's (Rijnmond, Radio NPO1) hebben aandacht besteed aan Circusstad Festival in vorm van interviews en aankondigingen van specifieke voorstellingen. Het festival werd tot slot ook vertegenwoordigd op lokale en landelijk televisie. Het optreden van Captain Frodo, Lisa Chudalla en Melinda Meijs in de talkshow van Beau op RTL4 en de social media van het programma bereikte zo'n twee miljoen kijkers.

Bijzonder is ook de beeldvorming van de stad Rotterdam die nu te boek staat als dé circusstad van Nederland. In diverse media was te lezen dat het eerste Circusstad Gala deze status onderstreepte en tot onweerlegbaar feit promoveerde. Zo schrijft Patrick van den Hanenberg (freelance de Volkskrant, het Parool en Theaterkrant) in Theaterkrant:

"Een volwassen circusgala kwam tot voor kort nog niet voor op het Nederlandse galalijstje. Daarin kwam afgelopen vrijdag verandering met het feestelijke Circusstad Gala in het Nieuwe Luxor Theater in Rotterdam. Deze stad is nu definitief circus hoofdstad van Nederland."

6.3 RESULTATEN PUBLIEKSONDERZOEK

R2 Research heeft dit jaar voor het eerst ook tijdens het festival een korte vragenlijst afgenomen, die verwerkt is in het totale online publieksonderzoek dat is uitgevoerd. Een korte vragenlijst terplekke geeft een goed beeld van bezoekers op dat moment vinden van het festival en geeft nog betere inzichten als het gaat om verbeterpunten en do's & don'ts.

Circusstad Festival scoort met een algemeen rapportcijfer van 8,7 in de hoogste categorie. Eigenlijk scoort het festival op elk onderdeel hoog. Waardering is er enorm voor de sfeer, vriendelijkheid van het personeel, gevoel van veiligheid, de locaties. Pas daarna komen aspecten als programmering, bewegwijzering, communicatie en informatievoorziening. Overigens scoort het festival ook op deze onderdelen goed. Het laagste gemiddelde rapportcijfer (7,8) is voor de kwaliteit van de horeca.

Opvallend zijn de antwoorden op de vraag waarom bezoekers naar Circusstad Festival komen. De drie belangrijkste redenen zijn: programma (91%), prijs/kwaliteitverhouding (44%) en aankleding en inrichting festival (44%). Ook hier scoort de horeca minder.

De NPS (Net Promotor Score) is omhoog geschoten van 47 in 2019 tot 66 nu. De Net Promotor Score, die zich baseert op aanbevelingen, is een zeer krachtige indicator voor groei. Bezoekers van is gevraagd om op een schaal van 10 tot 0 aan te geven in welke mate men een bezoek aan Circusstad 2022 zou aanbevelen. Het percentage van de hoogste waarderingen (9 en 10) minus het percentage laagste scores (0 t/m 6) vormt de NPS.

Onderzoeksverantwoording

In totaal zijn n=318 bezoekers met de vragenlijst gestart, n=280 bezoekers hebben de vragenlijst volledig ingevuld. In de rapportage worden alle resultaten meegenomen, ook van deels ingevulde vragenlijsten. Dit jaar zijn er ook interviews op locatie afgenomen met een korte vragenlijst, in totaal waren dit 71 enquêtes. De gemiddelde lengte van de vragenlijst was 7 minuten.

Muziekprogramma

7. ORGANISATIE & SAMENWERKING

7.1 Stichting Rotterdam Circusstad

Rotterdam Circusstad is een autonome stichting die is ontstaan vanuit een samenwerking van verschillende organisaties die elk op hun eigen wijze met circus bezig zijn. Het bestuur van Stichting Rotterdam Circusstad wordt gevormd door een onafhankelijk dagelijks bestuur, en een algemeen bestuur waarin directieleden van deze instellingen zitting hebben. Stichting Rotterdam Circusstad is opgericht in 2009 en is aangemerkt als culturele ANBI.

De stichting heeft ten doel: 'Het creëren van een sterk cultureel klimaat voor de productie en presentatie van Circus Theater in Rotterdam door een nauwe samenwerking met partijen uit de wereld van theater, van gezelschappen, van opleidingen en van jeugd en welzijn.'

Bestuur en rooster van aftreden

Naam	Functie binnen bestuur	Maatschappelijke functie	Eerste termijn	Tweede termijn gestart
Jeffrey van Meerkerk	DB Voorzitter	Directeur Strategische Relaties, Sustainability (ESG and DEI&B) @ManpowerGroup	2-6-2022	
Maria Berkenveld	DB Penningmeester	Ondernemer, directeur BRIGHTIDEAZ	1-1-2020	
Marlin Huygens	DB Secretaris	Shell, Energy Transition Coördinator	21-3-2018	21-3-2022
Samuel Wuersten	AB-Bestuurslid vml. Codarts	Artistiek en Algemeen directeur Holland Dance Festival	11-10-2017	11-10-2021
Andrea Wildeboer	AB Bestuurslid Circus Rotjeknor	Voorzitter Circus Rotjeknor (informatiespecialist bij de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond)	1-3-2021	nvt, beweegt mee met functie
Marc van Kaam	AB Bestuurslid Luxor Theater	Luxor Theater Algemeen directeur	23-10-2014	nvt, beweegt mee met functie

In 2022 namen wij afscheid van Korrie Louwes die gedurende haar twee perioden als voorzitter een belangrijke bijdrage leverde aan de ontwikkeling en professionalisering van de organisatie. In het najaar van 2022 nam Walther van den Heuvel afscheid bij Theater Rotterdam en in het verlengde daarvan trad hij ook uit het bestuur van Circusstad Festival. Momenteel is het bestuur in gesprek met de directie van Theater Rotterdam over zijn opvolging. Wij danken de afgetreden bestuurders voor hun grote bijdrage aan de ontwikkeling van Rotterdam Circusstad.

Vergaderingen

Het bestuur heeft in 2022 vijf keer vergaderd, op 1 februari, 29 maart, 2 juni, 24 augustus en 2 november. In het najaar is weer een gespreksronde gestart tussen bestuur en directie en de vier partnerinstellingen (Circus Rotjeknor, Codarts, Luxor Theater en Theater Rotterdam). Het bestuur heeft het beleid van de stichting vastgesteld, de contracten met freelancers van de stichting goedgekeurd en toegezien op de bedrijfsvoering en de administratie. Er zijn geen voorvallen van belangenverstrengeling gesignaleerd en er zijn geen besluiten goedgekeurd waarbij sprake was van tegenstrijdige belangen.

Vertrouwenspersoon

De organisatie maakt het mogelijk dat medewerkers die onregelmatigheden menen waar te nemen deze zonder risico voor hun positie kunnen melden. Zij melden deze bij het bestuur of bij een door het bestuur aangewezen functionaris. Marlin Huygens is binnen het bestuur aangewezen als vertrouwenspersoon. Er zijn in 2022 geen meldingen geweest.

Festivalteam 2022

Menno van Dyke	Artistiek leider
Dirk Evers	Zakelijk leider
Gilles de Sitter	Hoofd Marketing (tot november 2022)
Sinan Seyhan	Hoofd Marketing (vanaf november 2022)
Tess Wiggers	Hoofd Productie
Erica Sonneveld	Festivalproducent
Bas van den Bosch	Lobby en zakelijk advies
Anne Schaap	Medewerker programmering
Debbie Kruizinga	Coördinator Stadsparade
Blanca Bolaños	Medewerker marketing
Helmut de Hoogh	Coördinator pers & teksten
Kirsten Beerenbroek	Coördinator kaartverkoop
Tanja Stomp	Online marketing / SEO
Jördis Cordua	Circunstruction
Daniek Cappelijn	Fondsenwerving

Diverse ondersteunende medewerkers en vrijwilligers

7.2 CODE CULTURAL GOVERNANCE

De stichting Rotterdam Circusstad hanteert de Governance Code Cultuur. Er wordt gewerkt met het bestuur-directie model. Het bestuur bestaat uit leden die deze functie onbezoldigd vervullen. Het bestuur voert een deel van de bestuurlijke taken zelf uit, maar heeft voor een belangrijk deel haar werkzaamheden uitbesteed aan de uitvoeringsorganisatie.

Gegeven de missie van Rotterdam Circusstad is ervoor gekozen om de artistieke uitvoeringspraktijk, podia, onderwijs en educatie in het bestuur te vertegenwoordigen om tot een maximale betrokkenheid te komen. Het is een beproefd model in Rotterdam.

Een bestuur waarin betrokken organisaties vertegenwoordigd zijn, leidt tot een groot commitment. Rotterdam Circusstad is een samenwerkingsverband van juist deze instellingen, en het bestuur is het beste platform voor het uitzetten van de strategie. Een bestuurs- en directie reglement zijn begin 2016 opgesteld en vastgesteld door het bestuur en herzien in februari 2022.

Om conform de Code Cultural Governance de onafhankelijkheid van het bestuur goed te waarborgen is in overleg met de Gemeente Rotterdam in 2018 een statutenwijzing doorgevoerd waarna de stichting met een Algemeen (AB) en een Dagelijks bestuur (DB) werkt. De leden van het DB zijn onafhankelijk, in het AB zijn de ook de instellingen vertegenwoordigd.

7.3 CODE CULTURELE DIVERSITEIT & INCLUSIE

Rotterdam Circusstad onderschrijft het belang van de Code Culturele Diversiteit & Inclusie. Circustheater is laagdrempelig, vaak taallos en kent verschijningsvormen in bijna alle culturen. Daarmee heeft het de potentie een zeer breed publiek aan te spreken, zowel in leeftijdsopbouw als in culturele achtergrond.

Bij het invullen van nieuwe vacatures is diversiteit naast het vinden van mensen met de geschikte capaciteiten een belangrijk aandachtspunt. Gestreefd wordt naar een gevarieerde organisatie met een goede verdeling tussen leeftijden, gender en culturele achtergrond. Mede door de krapte op de arbeidsmarkt blijkt dit bij herhaling een grote opgave. Waar het artistieke circusveld van nature zeer internationaal, is de festivalorganisatie grotendeels afhankelijk van ZZP-ers uit het Nederlandse culturele veld, wat nog traditioneler van samenstelling is. Toch is met de wisselingen in het bestuur en kernteam in 2022 de diversiteit binnen de organisatie op alle genoemde gebieden toegenomen. Qua culturele achtergronden is de wens aanwezig voor meer diversiteit.

Het beleid voor diversiteit is er op gericht om, gebruikmakend van een zo breed mogelijk pallet, verschijningsvormen van internationaal circustheater een zo breed en divers mogelijk publiek aan te spreken. Op de vlakken programmering en publiek, scoren we dan ook goed.

7.4 BEDRIJFSVOERING

Rotterdam Circusstad heeft geen mensen in vaste dienst, maar werkt samen met zelfstandigen om de verschillende taken op het vlak van directie, programma, productie en marketing in te vullen. In aanloop naar Circusstad Festival 2022 is op deze manier een team samengesteld waarin alle benodigde specialismen vertegenwoordigd zijn en waarin goed en met plezier wordt samengewerkt.

Met de zakelijke leiding zijn contractafspraken gemaakt voor de uitvoering van het Cultuurplan 2021-2024. De in 2021 nieuw aangetreden artistiek leider had in eerste instantie een overeenkomst voor één editie – 2022, welke met genoegen wordt verlengd tot eind 2024, overeenkomstig het ritme van de cultuurplanperiode. Voor beiden is een vergoeding overeengekomen die ruimschoots binnen de Wet Normering Topinkomens valt.

De andere medewerkers en artiesten krijgen per editie of optreden een contract aangeboden. Rotterdam Circusstad onderschrijft de **Fair Practice Code**. En hoewel vaste richtlijnen voor onze discipline ontbreken, wordt gerefereerd aan de CAO-toneel en dans bij de bepaling van de vergoedingen voor artiesten en medewerkers. Deze worden middels de Fair-Pay rekentool omgezet naar faire tarieven voor ZZP-ers. Voor repetitie dagen wordt daar soms van afgeweken, waarbij de Norma gagenorm als ondergrens wordt gehanteerd. Aldus is er een structuur opgezet waarbij vaste minimum vergoedingen gelden voor deelnemende studenten en alumni. De meer gevorderde professionele gezelschappen hanteren vaak hun eigen vaste, marktconforme tarieven.

7.5 STAKEHOLDERS EN SAMENWERKINGEN

Founding fathers:	Theater Rotterdam, Luxor Theater, Circus Rotjeknor, Codarts Circus Arts.
Locatie / stadspartners:	De Doelen, Laurenskerk, Cultuur Concreet, Maritiem Museum Rotterdam, Schouwburgplein en vele basisscholen.
Talentcoalitie:	Festival Circolo, Korzo, Maas theater, HH Producties, Codarts Circus Arts, Buro Piket, ACaPA, Circuspunt, PanamaPictures en Werkplaats Diepenheim.
Netwerken:	Circuspunt, Circuscoalitie, Circostrada, Verenigde Podiumkunstenfestivals, Circus Next, Directeurenoverleg en Rotterdamse Festivalcoalitie.

7.6 SWOT / RISICO ANALYSE

Sterk

- Onderscheidend festival rond jonge, artistiek interessante kunstvorm
- Positie als voorloper bij de ontwikkeling van circus in Nederland
- Beleef festival met vermaak, verdieping en zelf doen
- Laagdrempeligheid en sociale impact
- Groeiende belangstelling, diversiteit, veelzijdig internationaal (kwaliteit)
- Samenwerking met vele partners en netwerken in binnen- en buitenland
- Rotterdamse, stedelijke basis
- Financiële zekerheid door structurele betrokkenheid Gemeente én het Fonds Podiumkunsten

Zwak

- Kleine organisatie, team grotendeels freelance.
- Achterhaald imago van circus vertraagt verbreding van het publieksbereik (maar niet de groei)
- Sponsoring is nog weinig ontwikkeld binnen de organisatie en drijft vnl. op mediasponsoring.

Kans

- Groot potentieel publiek onder bestaande én nieuwe doelgroepen
- Nu het festival vast onderdeel uitmaakt van de nationale structuur, kan ook op het nationale (media)toneel meer positie worden opgebouwd
- Goed momentum: Circus zit in de lift
- Nieuwe generatie makers staat op; integratie Circunstruction versterkt talentketen.
- Social Circus - inspelen op behoefte in stad aan empowerment jeugd

Bedreiging

- De evenementenkalender in Rotterdam wordt steeds voller. In de festivalperiode (meivakantie) vinden vaak ook andere activiteiten plaats. De impact daarvan op het festival kan sterk wisselen
- De beschikbaarheid van goede festivallocaties staat onder druk. Het wordt steeds moeilijker om geschikte binnen en buitenlocaties te vinden. Het betrekken van meer locaties (Hubs) bij het festival kan helpen dit te ondervangen en de impact op heel de stad te vergroten.
- Als festival dat deels in de openlucht plaats vindt is het kwetsbaar voor weersomstandigheden.

Veiligheid

Het nemen van risico is eigen aan het circus; een belangrijk deel van de zeggingskracht komt voort uit de spanning die het gevaar van de acts met zich meebrengt. In workshops en bij amateurprojecten ligt deze verantwoordelijkheid bij de docent en de organisatie. De stichting is verantwoordelijk voor een veilige omgeving. Daarom wordt uitsluitend met professionele producenten en gecertificeerde riggers (voor installaties luchtwerk) gewerkt. Dit garandeert een professionele omgeving. Toch zijn aan de uitoefening van diverse circusdisciplines risico's verbonden. Ter afdekking van deze risico's heeft de stichting een aantal verzekeringen afgesloten:

- Bestuurdersaansprakelijkheid
- Aansprakelijkheid bedrijven (inclusief het geven van circus workshops en cursussen)
- Evenementenverzekering (af te sluiten per festivaaleditie)

8. FINANCIËN

8.1 TOELICHTING OP KOSTEN EN INKOMSTEN

Rotterdam Circusstad sloot het jaar 2022 af met een budget van € 899.236,-. Dit kwam tot stand dankzij de steun van een breed palet aan stakeholders: publiek, partners, sponsors, overheden en fondsen.

Publieksinkomsten: Het publiek kwam in grote getale naar het festival en bleek zeer bereid te betalen voor het voorstellingsbezoek. Ook allereerste Circusstad Gala trok een divers betalend publiek; de inkomsten hiervan zijn onder 'Kaartverkoop Voorstellingen' opgenomen. Ook onze vernieuwde opzet van de horeca en bar heeft zijn vruchten afgeworpen: we haalden via deze weg meer omzet binnen dan beoogd.

Partners en sponsors: RTV Rijnmond is een trouwe en gewaardeerde mediapartner van het festival. Ook de founding fathers en locatiepartners als De Doelen droegen hun steentje bij aan de totstandkoming van het festival.

Overheden: Rotterdam Circusstad ontvangt zeer gewaardeerde structurele steun van zowel de Gemeente Rotterdam als het Fonds Podiumkunsten. Van het Fonds Podiumkunsten ontvingen wij een extra bijdrage voor nieuwe makers die door Covid-19 een vertraagde start met hun carrière maakten.

Fondsen: Private fondsen vormen een belangrijke steunpilaar voor het festival. In aanloop naar het festival in 2021 hebben vele fondsen een bijdrage toegezegd vanuit doelen voor artistieke vernieuwing, talentontwikkeling, cultuurparticipatie en publieksverbreding. Toen duidelijk werd dat het festival in mei 2021 niet als beoogd kon doorgaan, is voorgesteld om het festival te verplaatsen naar 2022, waarbij alle fondsen toestemming gaven om hun bijdrage aan te wenden voor editie 2022. Mede dankzij deze zeer gewaardeerde coulantie kon in 2022 deze zeer geslaagde editie plaatsvinden.

Rang Pang Circus

8.2 FINANCIËEL RESULTAAT

Resultaat

Het resultaat is weergegeven in bijgevoegde jaarrekening.

Het balanstotaal eind 2022 € 248.950,-

Het eigen vermogen op 31 dec € 71.707,- (incl. Bestemmingsreserves)

De resultaatrekening € 872.770,- met een exploitatieresultaat van € 26.771,-

Het genormaliseerde resultaat na vrijval bestemmingsreserve bedraagt € 35.771,-

Daarvan: bestemmingsreserve inflatie en faipay Circusstad Festival 2023 € 32.500,-

Daarvan: toegevoegd aan algemene reserve t.b.v. eventuele tegenslag € 3.271,-

Daarmee is het bestuur tevreden over het financiële resultaat.

Eigen vermogen

Gestreefd wordt naar een eigen vermogen dat de helft van het financiële risico afdekt dat de Stichting Rotterdam Circusstad op de publieksinkomsten neemt. Gebaseerd op de meerjarenbegroting is dat € 53.000,-. Mede onder invloed van inkomsten uit gastoptredens is in 2022 sprake van een positief eindresultaat en kan de algemene reserve worden aangevuld tot € 39.207,-. Ook is een bestemmingsreserve aangelegd van € 32.500,- t.b.v. inflatie en fair pay 2023.

Liquiditeit

Aansluitend bij het financiële ritme van uitbetalingen van fondsen en de eigen inkomsten wordt een financiële planning gemaakt. Op 31 december 2022 waren alle verplichtingen rond de activiteiten 2022 voldaan.

Solvabiliteit

De stichting heeft geen schulden. Om het financiële risico te beheersen worden geen uitgaven gedaan, zonder dat er zicht is op de dekking ervan. Hierom wordt per editie een go/no go moment georganiseerd waarbij op basis van de begroting, de beschikbare middelen en verwachte inkomsten een definitieve werkbegroting wordt vastgesteld.

De solvabiliteit (Eigen vermogen / Totale vermogen x 100%) is met 20% lager dan wat algemeen gezond wordt geacht. Dit wordt echter veroorzaakt doordat enkele fondsen in 2022 bijdragen hebben overgemaakt, die pas worden aangewend voor het festival in 2023. Hierdoor is het vreemd vermogen op 31 december relatief hoog. Dit levert geen risico's op voor de bedrijfsvoering. De stichting kan te allen tijde aan haar verplichtingen voldoen. Tevens zijn alle openstaande crediteuren per 17 januari 2023 voldaan.

8.3 ACCOUNTANT

Per editie vindt een evaluatie en afrekening plaats met financiers en partners. Daarnaast wordt jaarlijks na afronding van het boekjaar een financieel jaarverslag met balans en jaarrekening opgemaakt door de boekhouder die gecontroleerd wordt door een accountant. Sinds 2017 wordt hiervoor samengewerkt met Abel Accountants uit Den Bosch. Na evaluatie van de samenwerking in 2020 heeft het bestuur ervoor gekozen deze samenwerking te verlengen voor de periode 2021-2024.

Bij het financieel jaarverslag 2022 is een verklaring opgesteld, specifiek voor de afrekening met het Fonds Podiumkunsten. De afrekening van de gemeentelijke subsidie verloopt via Rotterdam Festivals.

9. Ondertekening

ALDUS VASTGESTELD DOOR HET BESTUUR VAN STICHTING ROTTERDAM CIRCUSSTAD

TE ROTTERDAM 01 FEBRUARI 2023

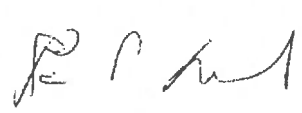
Jeffrey van Meerkerk
Voorzitter

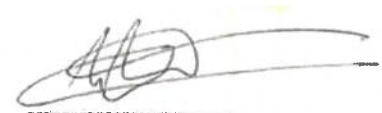
Maria Berkenveld
Peningmeester

Marlin Huygens
Secretaris

Samuel Wuersten
Algemeen Bestuurslid

Andrea Wildeboer
Algemeen Bestuurslid
Circus Rotjeknor

Marc van Kaam
Algemeen Bestuurslid
Luxor Theater

Bijlagen

FONDS PODIUMKUNSTEN: Model III F voor de Prestaties van Festivals				
overzicht gerealiseerde activiteiten				
Editie	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2019	Plan 2021 - 2024
		Corona	pre-corona	
CIRCUSSTAD FESTIVAL				
Duur in dagen	5	12	5	5
Circusstad Festival: activiteiten kernprogrammering	137	81	160	145
International State of the Art	44	6	138	27
Nieuwe makers - jong talent	36	7		68
Nieuwe makers - stadsparade	46	68		50
Muziek	11			
Waarvan betaald	59	13	61	70
Waarvan gratis	78	68	99	75
Circusstad Festival: overige activiteiten	61	40	55	41
Optredens Amateurs en studenten	11	2	22	24
Rojeknor Circus Jungle (#dagen)	5	9	5	5
Workshops	32	25	34	25
Verdiepende randprogrammering (showcase, nagesprekken)	13	4	13	11
TOTAAL ACTIVITEITEN CIRCUSSTAD FESTIVAL	198	121	215	186
BEREIK FESTIVAL				
Bezoeken kernprogrammering Festival	26.349	7.135	28.186	28.959
Bezoeken overige activiteiten Festival	5.978	1.735	2.870	5287
Totaal bezoekers festival	32.327	8.870	32.156	34.246
Waarvan betalend	7.363	830	6.420	10.246
Waarvan gratis	24.964	8.040	25.736	23.750
OVERIGE ACTIVITEITEN				
Professionele presentaties buiten het festival	12	59	3	0
Circunstruction / partnerfestivals	12	59	3	0
Waarvan betaald (recettes via partners)	4	54		
Waarvan gratis	5	5		
Overige activiteiten buiten het festival	7	49	0	0
Optredens Amateurs & Studenten: Circus Roffa!	0	12		
Workshops Circus Roffa	0	28		
Masterclasses Circunstruction / Makers	7	9	0	
Totaal activiteiten buiten het festival	19	108	3	0
BEREIK OVERIGE ACTIVITEITEN				
Bezoeken professioneel programma buiten festival	1.747	3.648	1.100	1.754
Bezoeken overig programma buiten festival	0	2.142		
Totaal bezoekers Overig	1747	5790	1100	1754
Totaal generaal - aantal activiteiten	217	229	215	186
Totaal generaal - bereik	34.074	14.660	33.256	36.000
Waarvan betalend	8.085	3.591	6.420	10.246
Waarvan gratis	25.989	11.069	25.736	23.750
Aantal (co-)producties	9			
Route: Knot on Hands – Passing By (wereldpremière)	1			
Captain Frodo's Family Freakshow (wereldpremière)	1			
de 2022: YaKi Acrobatics – Yes you, no me (wereldpremière)	1			
Stadsparade 2022: Tête Bêche – 3+1 (wereldpremière)	1			
Circunstruction	3			
Kabaal	1			
Dutch Circus Showcase	1			

FONDS PODIUMKUNSTEN: Model IV P/F voor de Speellijst					
Gezelschap	Titel voorstelling	Duur	# keer	Bezoek Betaald	Bezoek gratis
PROFESSIONEEL / KERNPROGRAMMA CIRCUSSTAD FESTIVAL					
15ft6	League & Legend	30	2		700
Be Flat	Follow me	60	5	472	
Breno Viricimo & Lilian Vieira	Concert	30	2		230
Bruut	Concert	90	1		300
Cal Courtney & Charlie Hession	What We Make It	30	1	61	
Captain Frodo, Lisa Chudalla & Melinda Meijs	Captain Frodo Family Freakshow	30	13	1915	
Cie ADM (Jesse Huygh)	A 2 metres	45	2	200	
Circo Eia	Nuye	60	6	1285	
Cirk La Putyca	Runners	60	2	394	
Codarts	C2 Codarts	60	2	127	
Company Heïn	Unnecessary Violence	20	1		280
Company Trenina	Moi-ra-l	60	1	85	
Convoi Exceptional	Concert	40	2		550
Critical Mess (Stefan Sing)	Dodai	60	1	190	
De Stokers	Concert	90	1		150
Divers	Circusstad Gala	120	1	999	
Duo NoNonsense	Finding Tomorrow	20	6		1337
Eva sur Seine	Concert	45	2		250
flashmob Stefan Sing	Flashmob	15	1		40
Jessica Hellmuth	Corpomorphologistics	60	2	85	
Knot on Hands	Passing by	45	9	290	
Koffie	Concert	45	2		300
Michael Zandl	Sawdust Symphony	60	2	232	
Mojo Project	Eclipse	30	1	58	
Natalie Miles	Figment	30	2	83	
Okkio	Concert	60	1		110
Panama Pictures	Into thin air	30	6	373	
Rangpang	the smallest show on earth	20	1		208
Rangpang	the smallest show on earth	20	1		250
RangPang Circus	MikMak	25	2		540
Said Mouhssine	Taroo	15	4		670
Scandinavian Boards	Scandinavian Boards	15	2		900
Sinking Sideways	Cécile	30	1	43	
Stefan Sing Flashmob	Flashmob	15	1		250
Tall Tales	On the Move	20	5		1305
TENT / Hendrik van Maele	13 Harbinger Road	60	2	147	
Tête Bêche	3 + 1	25	19		5866
Yaki Acrobatics	Yes You, No Me	20	22		5074
Subtotaal			137	7.039	19.310
OVERIGE ACTIVITEITEN CIRCUSSTAD FESTIVAL					
Optredens Amateurs en studenten			11		2734
Circus Jungle	Inloop workshop	360	5		2500
Circus Rotjeknor	Workshops betaald	60	20	235	
KABAAL	Internationale uitwisseling		6	40	
Jongste Makers	Workshop JeugdCircus	120	4		87
Prof workshops			2	21	
Verdiepende randprogrammering	Divers	30-60	13	28	333
Subtotaal			61	324	5.654
TOTAAL FESTIVAL			198	7.363	24.964
ACTIVITEITEN BUITEN CIRCUSSTAD FESTIVAL					
Theater Rotterdam - Tall Tales Company	A Clockwork Orange	70	1	350	
Circunstruction Tryout - Lily & Janick	Caleiding (2x)	30	1		80
Circunstruction Tryout -Susanna & Lna	Amalgamate	30	1		110
Circunstruction Tryout - Harvey Cobb	Pink Boots	30	1		115
Circunstruction @ Maas - Lily & Janick	Caleiding (2x)	30	1	124	
Circunstruction @ Maas - Susanna & Luna	Amalgamate	30	1	124	
Circunstruction @ Maas - Harvey Cobb	Pink Boots	30	1	124	
Maritiem Festival	Tarek Rammo	6	4		440
Harvey Cobb @TR & Werelds Delfshaven	Pink Boot	6	2		167
Circunstruction	Workshops jonge makers	180	90		113
TOTAAL ACTIVITEITEN BUITEN FESTIVAL			103	722	1.025
TOTAAL 2022			301	8.085	25.989
Totaal bezoek betaald	8.085				
Totaal bezoek gratis	25.989				
Totaal bezoek	34.074				

FONDS PODIUMKUNSTEN: Model verantwoording Codes			
	Code Diversiteit en Inclusie	Code Cultural Governance	Code Fair Practice
Startpositie	Het beleid voor diversiteit is erop gericht om met het brede pallet verschijningsvormen van circus een zo breed mogelijk publiek aan te spreken. Qua publiekssamenstelling is dat reeds behoorlijk goed, in het eigen team is ruimte voor meer diversiteit in culturele achtergrond. Verdeling in leeftijd en geslacht is goed.	Code volledig doorgevoerd.	In 2020 is aangevangen met het fair pay maken van alle overeenkomsten met artiesten en medewerkers. Dit is per eind 2021 overal doorgevoerd. Contracten worden opgesteld na check met de CAO toneel en dans en/of de Norma Gagenorm.
Doelstelling 2022	Gestreefd wordt naar een diverse samenstelling van personeel, team en bestuur en bij vacatures wordt altijd vermeld dat de organisatie streeft naar diversiteit in het team.	N.v.t.	
Activiteiten	Vacatures zijn breder uitgezet en actief in andere dan de eigen netwerken verspreid. Ondanks krapte op de arbeidsmarkt zijn stappen gezet richting een meer diverse teamsamenstelling.	Per kwartaal zijn de acties die de code voorschrijft uitgevoerd. In september heeft het bestuur een zelfevaluatie uitgevoerd, waaruit geen bijzonderheden naar voren kwamen	In kaart (blijven) brengen of de werkzaamheden nog binnen de gestelde uren gerealiseerd kunnen worden.
Eindstand	Het team is redelijk divers, vooral in leeftijd en geslacht, maar laat ruimte voor verbetering in culturele diversiteit.	Code volledig doorgevoerd.	Alle overeenkomsten voldoen aan de voorwaarden voor fair pay.
Doelstelling 2023	In programma extra aandacht voor inclusiviteit en sociale impact. In team meer diversiteit realiseren.	Code blijven handhaven.	Ondanks sterke inflatie fair pay voor zowel artiesten, dagmedewerkers en kernorganisatie handhaven.

WNT-verantwoording 2022 [Stichting Rotterdam Circusstad]

De WNT is van toepassing op Stichting Rotterdam Circusstad. Het voor Stichting Rotterdam Circusstad toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000,- (Algemeen Bezoldigingsmaximum)]².

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

Gegevens 2022		
bedragen x € 1	Dirk Evers	Menno van Dyke
Functiegegevens ⁵	Zakelijke Leiding	Artistieke Leiding
Aanvang ⁶ en einde functievervulling in 2022	1-1-2022 t/m 31-12-2022	1-1-2022 t/m 31-12-2022
Omvang dienstverband (fte) ⁷	0,5	0,5
Dienstbetrekking ⁸	[nee]	[nee]
Bezoldiging ⁹		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 42.500,-	€ 38.250,-
Beloningen betaalbaar op termijn	n.v.t.	n.v.t.
<i>Subtotaal</i>	€ 42.500,-	€ 38.250,-
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	€ 216.000 * 0,5 * 365/365 = € 108.000,-	€ 216.000 * 0,5 * 365/365 = € 108.000,-
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag ¹¹	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 42.500,-	€ 38.250,-
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan ¹²	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling ¹³	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2021 ¹⁴		
bedragen x € 1	Dirk Evers	Menno van Dyke
Functiegegevens ⁵	Zakelijke leiding	Artistieke leiding
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1-1-2021 t/m 31-12-2021	1-6-2021 t/m 31-12-2021
Omvang dienstverband (fte) ⁷	0,5	0,25
Dienstbetrekking ⁸	nee	ja/nee
Bezoldiging ⁹		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 42.500,-	€ 22.312,5
Beloningen betaalbaar op termijn	[n.v.t.]	[n.v.t.]
<i>Subtotaal</i>	€ 42.500,-	€ 22.312,5
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	€ 216.000 * 0,5 * 365/365 = € 108.000,-	€ 216.000 * 0,25 * 365/365 = € 54.000,-
Bezoldiging	€ 42.500,-	€ 22.312,5

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.800 of minder

Topfunctionarissen inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een totale bezoldiging van € 1.800 of minder

Gegevens 2022	
NAAM TOPFUNCTIONARIS / BESTUUR	FUNCTIE
Korrie Louwes	Voorzitter t/m 2-6-2022
Jeffrey van Meerkerk	Voorzitter v/a 2-6-2022
Marlin Huygens	Secretaris
Maria Berkenveld	Penningmeester
Samuel Wuersten	Algemeen Bestuurslid
Andrea Wildeboer	Algemeen Bestuurslid
Marc van Kaam	Algemeen Bestuurslid
Walther van den Heuvel	Algemeen Bestuurslid t/m 1-12-2022

Balans Stichting Rotterdam Circusstad per 31 december 2022

A c t i v a	31 december 2022	31 december 2021
<u>Vlottende activa</u>		
Vorderingen en overlopende activa		
Debiteuren	€ 16.688	€ 0
Nog te ontvangen posten	€ 128.683	€ 99.708
Overlopende activa	€ 19.163	€ 23.014
	<u>€ 164.533</u>	<u>€ 122.722</u>
 Liquide middelen	 <u>€ 84.417</u>	 <u>€ 159.174</u>
 Totaal activa	 <u>€ 248.950</u>	 <u>€ 281.896</u>

P a s s i v a	31 december 2022	31 december 2021
<u>Eigen vermogen</u>		
Stichtingskapitaal	€ 39.207	€ 35.936
Bestemmingsreserves	€ 32.500	€ 9.000
	<u>€ 71.707</u>	<u>€ 44.936</u>
 <u>Kortlopende schulden en overlopende passiva</u>		
Crediteuren	€ 67.650	€ 40.065
Belastingen en premies sociale verzekeringen	€ 0	€ 0
Overige schulden en overlopende passiva	€ 109.594	€ 196.894
	<u>€ 177.243</u>	<u>€ 236.960</u>
 Totaal passiva	 <u>€ 248.950</u>	 <u>€ 281.896</u>

Vastgesteld door de Stichting Rotterdam Circusstad
d.d. 1 februari 2023

Het bestuur

Rekening van baten en lasten over 2022

Omschrijving	Jaarrekening 2022	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
<u>Baten</u>			
Publieksinkomsten/recettes	€ 82.835	€ 76.589	€ 8.303
Sponsorinkomsten	€ 13.041	€ 17.500	€ 17.500
Overige inkomsten	€ 73.143	€ 53.550	€ 11.800
Subtotaal directe opbrengsten	€ 169.019	€ 147.639	€ 37.603
Indirecte opbrengsten:	€ 0	€ 0	€ 0
Bijdragen uit private middelen	€ 212.271	€ 213.000	€ 29.275
Subtotaal eigen inkomsten	€ 381.290	€ 360.639	€ 66.878
Meerjarige subsidie FPK	€ 182.346	€ 175.306	€ 175.306
Meerjarige subsidie Provincie	€	€	€
Subsidie gemeenten	€ 267.400	€ 261.400	€ 261.400
Subsidies en bijdragen publieke middelen	€ 68.200	€ 22.300	€ 153.600
Subtotaal subsidies en Bijdragen	€ 517.946	€ 459.006	€ 590.306
Overige / Vrijval reservering	€ 0	9.000	€
Totaal baten	€ 899.236	€ 828.645	€ 657.184
<u>Lasten</u>			
Beheerslasten personeel	€ 42.500	€ 42.500	€ 37.500
Beheerslasten materieel	€ 27.326	€ 31.000	€ 26.567
Subtotaal beheerslasten	€ 69.826	€ 73.500	€ 64.067
Activiteitslasten personeel	€ 430.063	€ 402.285	€ 434.613
Activiteitslasten materieel	€ 372.576	€ 352.503	€ 184.496
Subtotaal activiteitslasten	€ 802.639	€ 754.788	€ 619.109
Totaal lasten	€ 872.465	€ 828.288	€ 683.176
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	€ 26.770	€ 357	€ -25.992
Saldo rentebaten/-lasten	€ 0	€ 0	€ -6
Exploitatieresultaat	€ 26.771	€ 357	€ -25.998
Vrijval bestemmingsreserve	€ 9.000		€ 52.800
Genormaliseerd resultaat	€ 35.771		€ 26.802